

4. LUOKKA

Vuorovaikutus ja kaveritaidot

Tehtävien tarkoituksena on kaveri- ja ristiriitojen ratkaisutaitojen harjoittelu.

Välineet: Jokaiselle ryhmälle kynät ja tuloste lomakkeesta Ristiriitojen ratkaiseminen on tärkeä kaveritaito sivulta 4 sekä taustalle rauhallista musiikkia.

Aloitus: VÄLKKÄRIINI-mielikuvatarina ja KUUMA TUOLI -harjoitus

VÄLKKÄRIINI

Oppilaita ohjeistetaan sulkemaan silmät. Taustalle voidaan laittaa soimaan hiljaisesti rauhallista musiikkia, esim. linkistä [Rentouttavaa musiikkia](#).

Opettaja lukee oppilaille seuraavan Välkkäriini-mielikuvatarinan ääneen rauhallisella äänellä:

Tästä päivästä on kulunut aikaa kymmenen vuotta. Olet 20-vuotias nuori aikuinen, joka on muuttanut pois kotikaupungista töihin tai opiskelemaan. Olet saanut kutsun tulla seuraamaan koulupäivää vanhaan kouluusi, ja nyt olet täällä taas.

Kello on varttia vailla yhdeksän, ja katselet, kun oppilaat kulkevat koulun porteista sisään. Jokainen koskettaa ranteessaan olevalla kellolla laitetta, joka rekisteröi heidän saapumisensa. Enää opettajien ei tarvitse merkitä poissaoloja Wilmaan, sillä laite tekee sen automaattisesti. Isot näyttötaulut koulun seinässä toivottavat oppilaat tervetulleeksi ja kertovat mahdollisista muutoksista luokkatiloissa ja aikatauluissa.

Luoksesi vierii pieni valkoinen robotti ystävällisesti hymyillen. "Huomenta huomenta", se toivottaa. "Tervetuloa, minä jo odotinkin sinua. Olen Robotti Välkkäriini, ja tehtäväni on katsoa, että välitunnit sujuvat hyvin. Haluatko lähteä mukaani kiertelemään koulun pihalle?" Puhuva robotti, onpa kummallista, ihmettelet mielessäsi, mutta toivotat vain hänelle hyvää huomenta ja niin lähдете eteenpäin.

Ensimmäisenä vastaan tulevat vanhat tutut keinut. Ensinäkemältä melkein kuin teidän aikananne, mutta lähemmin tarkasteltuna erilaiset kuitenkin. Oppilaat kiinnittävät itsensä keinuihin turvakaarilla, ja silmille voi asettaa virtuaalilasit. "Lasien avulla oppilaat voivat tuntea keinuvansa erilaisissa maisemissa, vaikkapa Mount Everestin huipulla", robotti selittää. Monta lasta odottaa pääsyä keinuihin, ja kahdelle heistä on tullut riitaa. "Sä etuilet aina", sanoo toinen, ja samassa toinen tönäisee häntä. Robotti kiirehtii selvittämään tilannetta.

Jätät Välkkäriinin keinuille ja jatkat matkaa hiekkalaatikon suuntaan. Eipä laatikosta löydykään hiekkaa, vaan pieniä kimaltavia kiteitä, jotka loistavat sateenkaaren väreissä ja pysyvät erilaisissa muodostelmissa oppilaiden niitä rakennellessa. "Onpa kätevää, kun linnat eivät sorru yhtä helposti kuin ennen", ajattelet. Samassa kaksi

lasta juoksee hippaa kohti hiekkalaatikkoa, eikä vain kohti, vaan laatikon yli. He eivät huomaa rakennelmia, ja tallovat ne jalkoihinsa. Rakentelijoiden suista pääsee harmistuksen huutoja: ”Senkin ääliöt, typerykset, ettekö osaa katsoa eteenne?” Yhtä oppilaista ihan itkettää, kun hänen pitkään suunnittelemansa linna on raunioina. Väykkäriini on juuri saanut tilanteen keinoilla rauhoittumaan, ja rientää auttamaan asian selvittelyssä.

Annat Väykkäriinin hoitaa hommaansa rauhassa, ja siirryt jalkapallokentälle. Erikoismukavalla keinonurmella oppilaat juoksevat pallon perässä, josta kuuluu aktivoivaa musiikkia sekä pelaajia tsemppaavia huudahduksia. ”Hyvä syöttö, upea torjunta, olet joukkueellesi tärkeä!” pallo huikkailee. Katseesi kiinnittyy kentän laidalla seisoskelemaan oppilaaseen. ”Hei, etkö haluaisi mennä mukaan?” kysyt. Oppilas kääntää päätään pois, mutta vastaa kuitenkin. ”Haluaisin, mutta kumpikaan joukkue ei halua mua. Niitten mielestä mä en osaa pelata.” Katselet hetken ympärillesi, mutta Väykkäriiniä ei näy missään. Ehkä sinun pitäisi ihan itse auttaa tätä oppilasta?

Nyt voit hiljalleen palata tähän päivään ja aikaan ja avata silmäsi.

KUUMA TUOLI

Mielikuvaharjoituksen jälkeen luokan eteen laitetaan tyhjä tuoli. Tuolia kutsutaan ”kuumaksi tuoliksi”. Yhtä vapaaehtoista oppilasta pyydetään istumaan tuoliin ja kuvittelemaan olevansa äskeisen harjoituksen robotti. Muiden oppilaiden tehtävänä on miettiä, mitä robotti ajatteli välituntipihalla liikkeessaan ja riitoja ratkoessaan. Kun oppilaille tulee ajatuksia, he voivat mennä vuorotellen robotin taakse seisomaan ja kertoa ajatuksen ääneen. Robotti itse ei puhu mitään.

Kun hetken aikaa on mietitty robotin ajatuksia, voidaan vaihtaa kuumassa tuolissa istuvaa oppilasta ja mielikuvatarinan henkilöä, jonka ajatuksia kerrotaan. Tämä henkilö voi olla esimerkiksi oppilas, jonka hiekkalinna hajosi tai oppilas, jota ei otettu jalkapallopeliin mukaan.

HUOMIO Opettajan tulee antaa oppilaiden ajatuksille riittävästi aikaa ja muistaa kiittää jokaista oppilasta hänen esittämistään ajatuksista.

Työskentely: RISTIRIITOJEN RATKAISU –ryhmätyö

Oppilaat jaetaan 3–4 oppilaan ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle jaetaan Ristiriitojen ratkaiseminen on tärkeä kaveritaito -lomake sivulta 3. Oppilaita ohjeistaan keskustelemaan lomakkeen kysymyksistä ja kirjoittamaan vastaukset. Kun ryhmät ovat valmiita, käydään keskustelua aiheesta.

OHJEITA OPETTAJALLE Oppilaille on hyvä jakaa puheenvuoroja. Esimerkiksi keskusteltaessa riidoista koulussa on tärkeä pyrkiä pitämään keskustelu sellaisena, ettei siinä kaivella vanhoja asioita, eikä syytellä yksittäisiä oppilaita (vrt. ”Usein tulee riitoja keinuvuoroista”, ”Oppilas X aina etuilee”).

Oppilaiden puheenvuoroja kannattaa kuunnella herkällä korvalla. Jos alkaa vaikuttaa siltä, että jokin selvittämättä jäänyt riita nousee esiin, pyydetään oppilaita jäämään juttelemaan asiasta yksittäin tai pienissä ryhmissä tunnin jälkeen.

Lopetus: Keskustelun lopussa oppilaiden kirjoittamia riitatilanteiden toimintaohjeita voidaan täydentää esimerkiksi seuraavasti:

- Hengitä ja rauhoitu
- Katso silmiin
- Kerro, miltä sinusta tuntuu
- Sano selkeästi toiveesi ja mielipiteesi siitä, mitä toivoisit tapahtuvan seuraavaksi
- Kuuntele
- Pyydä anteeksi
- Anna anteeksi

Lähteet [Rentouttavaa musiikkia](#), [Turvallinen Oulu](#) ja Piirainen, T. 2023. Välkäriini.

RISTIRIITOJEN RATKAISEMINEN ON TÄRKEÄ KAVERITAITO -lomake

Miten Välkkäriini-robotin pitäisi neuvoa lapsia ratkomaan tilanne

a) keinuilla

a) hiekkalaatikolla

b) jalkapallokentällä

Meidän koulussamme riitoja tulee näistä asioista:

Yleensä riidat ratkaistaan näin:

Keksikää viisi ohjetta riitatilanteissa toimimiseen!